

VM I/2. témakör (B)

1. példa

50 db 16/20 mm (belső/külső) átmérőjű csövet tartalmazó csőköteges kondenzátorban 5100 kg/h szerves párat kell lekondenzáltatnunk 80°C-on. A szerves anyag párolgáshője 400 kJ/kg. A hűtővíz térfogatárama 36 m³/h, belépő hőmérséklete 17°C.

- Mekkora a hőátbocsátási tényező a kondenzátorban, ha a kondenzátor köpenyterében a kondenzációs hőátadási tényező 6000 W/m²K, és a csőfal hővezetési tényezője 17,4 W/mK?
- Mekkora felületű kondenzátorra van szükség az 5100 kg/h szerves pára lekondenzáltatásához?

A víz anyagi jellemzői: $\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$, $c_p = 4,18 \text{ kJ/kgK}$, $\eta = 10^{-3} \text{ Pas}$, $\lambda = 0,65 \text{ W/m}^2\text{K}$.

(A számításhoz használható a síkfal képlete.)

2. példa

Egy csőköteges hőcserélőben 25 db 25/20 mm átmérőjű 6 m hosszú cső van. A köpeny belső átmérője 202 mm. Ebben a hőcserélőben kell előmelegítenünk 12,5 m³/h 20 °C-os oldószeráramot. Erre az alábbi két lehetőség kínálkozik:

- a) A hőcserélő csöveiben áramlik az oldószer. A köpenytérben vele ellenáramban 36 m³/h víz áramlik, belépő hőmérséklete 100 °C. Milyen hőmérsékleten lép ki az oldószer és a víz a hőcserélőből?
- b) Az oldószeráram előmelegítése történhet gőzfűtéssel is, amikor a fenti hőcserélő köpenyterében vízgőz kondenzál (a vízgőz csak kondenzációs hőjét adja le). A hőcserélő csöveiben áramló oldószer hőátadási tényezője azonosnak vehető az a) feladatban meghatározottal. A gőzoldali hőátadási tényező értéke 6800 W/m²K. Milyen hőmérsékletű vízgőzzel kell fűtenünk, ha az oldószer 20 °C-ról 80 °C-ra kívánjuk fölmelegíteni?

Anyagi jellemzők:

	ρ , kg/m ³	η , mPas	λ , W/mK	c_p , kJ/kgK
víz	1000	0,6	0,65	4,18
oldószer	800	0,4	0,4	3,80
csőfal	–	–	40	–

A számításokhoz a sík falra vonatkozó képlet használható!

3. példa

A reaktorba betáplálendő reakcióelegyet 20 °C-ról 95 °C-ra melegítjük egy csőköteges hőcserélőben, $p=1,7$ bar túlnyomású gőzzel. A csőköteges hőcserélő 60 db 25/20 mm (külső/belső átmérő) csöveiben 100 t/h reakcióelegy áramlik, a reakcióelegy sűrűsége 885 kg/m³, fajhője 3,9 kJ/kgK, viszkozitása 0,85 mPas, a hővezetési tényező 0,235 W/mK. A csőfal hővezetési tényezője

58 W/mK. A hőcserélő köpenyterében kondenzálódó fűtőgőz hőátadási tényezője 9000 W/m²K.

- Mennyi a kondenzvíz mennyisége, ha a fűtőgőz 5% nedvességet tartalmaz?
- Mekkora hőátadó felület szükséges a reakcióelegy felmelegítéséhez? (A számításhoz használhatók a sík falra érvényes képletek.)

4. példa

Egy hőcserélő hőátadó felülete 35 m², a hőátbocsátási tényező értéke 1500 W/m²K. A hőcserélőbe belépő térfogatáramok, a belépő hőmérsékletek és az anyagi jellemzők az alábbi táblázatban találhatók.

Térfogatáram, m ³ /h	50	25
Belépő hőmérséklet, °C	95	17
Sűrűség, kg/m ³	850	1000
Fajhő, kJ/kgK	3,1	4,18
Viszkozitás, mPas	0,8	1,1
Hővezetési tényező, W/mK	0,230	0,625

- Mekkora a kilépő hőmérséklete a két folyadékáramnak egyenáramú üzemeltetés esetén?
- Mekkora a kilépő hőmérséklete a két folyadékáramnak ellenáramú üzemeltetés esetén?
- Mekkora az ellenáramban kicserélt hőáram, és ez az érték hányszorosa az egyenáraménak?

5. példa

Keverős tartályban 60°C-on kell tartani a reakcióelegyet ($\rho = 980 \text{ kg/m}^3$, $\eta = 0,7 \text{ mPas}$, $c_p = 3,9 \text{ kJ/kgK}$, $\lambda = 0,48 \text{ W/mK}$), miközben a kémiai reakció miatt felszabaduló hőáram 220000 kJ/h. Ezért a kevert folyadékba merített csőkígyón keresztül 20°C-os hűtővízzel ($\rho = 1000 \text{ kg/m}^3$, $\eta = 0,75 \text{ mPas}$, $c_p = 4,18 \text{ kJ/kgK}$, $\lambda = 0,62 \text{ W/mK}$) hűtjük a reaktort. A hűtővíz 20 °C-ot melegszik. A tartály belső átmérője 1200 mm, a keverő átmérője 300 mm, fordulatszámja 160 1/min. A csőkígyó 35/30 mm átmérőjű saválló vascsőből készült ($\lambda_{cső} = 14 \text{ W/mK}$), közepes kanyarátmérője 900 mm. Milyen hosszú csőből kell készíteni a csőkígyót?

6. példa

A p=2,0 bar nyomású vízgőzt hűtővízzel kondenzáltatjuk. A hűtővíz 20 °C-ról 35 °C-ra melegszik. A csököteges kondenzátorban 20 db 25/20 mm (külső/belső átmérő) cső van, benne 30 t/h hűtővíz áramlik. A hűtővíz sűrűsége 1000 kg/m³, fajhője 4,18 kJ/kgK, viszkozitása 1,0 mPas, a hővezetési tényező 0,628 W/mK. A csőfal hővezetési tényezője 58 W/mK. A hőcserélő köpenyterében kondenzálódó gőz hőátadási tényezője 9000 W/m²K.

- Mennyi a kondenzvíz mennyisége, ha a fűtőgőz 5% nedvességet tartalmaz?

- Milyen hosszú hőcserélőre van szükség a gőz kondenzáltatásához? (A számításhoz használhatók a sík falra érvényes képletek.)

7. példa

2000 kg/h 10 %-os NaOH oldatot 25%-osra sűrítünk, légköri nyomáson (1 bar) működő bepárlóban. A betáplált oldat hőmérséklete 20 °C. a fűtőgőz nyomása 3,2 bar, a hőveszteség 80 kW.

- Adja meg a bepárlóban keletkező pára és a sűrű oldat tömegáramát!
- Mennyi a bepárló fűtőgőz fogyasztása?
- Mekkora legyen a bepárló hőátadó felülete, ha a látszólagos hőátbocsátási tényező 1000 W/m²K.

8. példa

Egy ellenáramú csőköteges hőcserélőben 43,2 t/h 20 °C-os folyadékot ($\eta=0,8 \cdot 10^{-3}$ Pas, $c_p=2,84$ kJ/kgK, $\rho=780$ kg/m³, $\lambda=0,6$ W/mK) kell felmelegíteni 40 °C-ra. A hőcserélő 300 mm-es köpenyében 74 db 32/22 mm-s cső van ($\lambda_{vas}=58$ W/mK). A melegítendő folyadék a köpenytérben áramlik. A csövekben áramló 72 m³/h fűtőfolyadék ($\eta=1,3 \cdot 10^{-3}$ Pas, $c_p=4,18$ kJ/kgK, $\rho=980$ kg/m³, $\lambda=0,65$ W/mK) 70 °C-on lép be a berendezésbe. Milyen hosszú hőcserélőre van szükség?

9. példa

Egy Robert bepárlóban 2 t/h, 20 °C-os, 14 %-os NaOH oldatot kell 30 %-os-ra besűríteni. A bepárlóban a nyomás 0,5 bar. A bepárló hővesztesége 130 kW.

- Mekkora a gőzfogyasztás, ha a gőz nyomása 1,43 bar?
- Mekkora fűtőfelületű a berendezés, ha a k_{kor} =1500 W/m²K?
- Mekkora a látszólagos hőátbocsátási tényező?

10. példa

0,5 bar nyomáson üzemelő Robert bepárlóban óránként 800 kg 12 m/m%-os (tömegszázalékos) NaOH oldatot töményítünk 42 m/m%-osra. Mekkora a sűrítmény és a pára tömegárama és hőmérséklete? A betáplálás forrpontri. Adja meg a fűtőgőz igényt, ha a fűtőgőz szükséglet 5%-a a hőveszteséget fedezi. A bepárlót 1,7 bar túlnyomású 3 % vizet tartalmazó nedves vízgőzzel fűtjük. (30p)

11. példa

Atmoszférikus körülmények között üzemeltetett bepárlóban a betáplálás (S_0) tömegárama 600 kg/h (fajhője 3300 J/kgK, hőmérséklete az előmelegítőbe lépéskor 20 °C), a sűrített oldat (S_1) tömegárama 315 kg/h (fajhője 2500 J/kgK, hőmérséklete az előmelegítőbe lépéskor 120 °C). A légköri nyomáson működő bepárlóból távozó pára telített vízgőznek tekinthető. A párat csőköteges kondenzátorban kondenzáltatjuk, ahol csak a kondenzációs hőjét adjuk le.

- Kondenzátor: A csövekben áramló hűtővíz belépő hőmérséklete 20°C, kilépő hőmérséklete 35°C (fajhő 4180 J/kgK, hővezetési tényező 0,635W/mK, sűrűség

1000 kg/m³, dinamikus viszkozitás 1 mPas). A gőzoldali hőátadási tényező 4800 W/m²K. a kondenzátorban 16 db 25/20-es, vas cső van. A vas hővezetési tényezője 58 W/mK. Milyen hosszú legyen a kondenzátor? (50p)

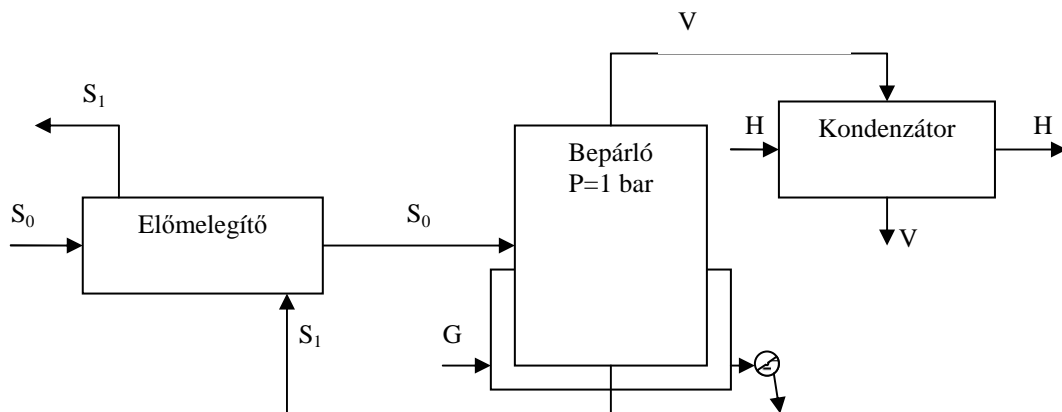
- b) Előmelegítő: Milyen hőmérsékletre lehet előmelegíteni a 20 °C-os tápot a 120 °C hőmérsékletű tömény oldattal ellenáramú hőcserélőben, ha a hőcserélőben a minimális hőfokkülönbség 5°C? Milyen hőmérsékletű a kilépő töményített oldat? (20p)

12. példa

Kérjük tanulmányozzák a mellékelt ábrát, amely egy atmoszférikus körülmények között üzemeltetett bepárló anyagáramait jelzi sematikusan (H: hűtővíz, G: gőz, V: pára, S₀: táp, S₁: sűrítmény). A betáplálás (S₀) tömegárama 600 kg/h (fajhője 3300 J/kgK, hőmérséklete az előmelegítőbe lépéskor 20 °C), a sűrített oldat (S₁) tömegárama 315 kg/h (fajhője 2500 J/kgK, hőmérséklete az előmelegítőbe lépéskor 120 °C). A légköri nyomáson működő bepárlóból távozó pára telített vízgőznek tekinthető. A párárt csökötteges kondenzátorban kondenzáltatjuk, ahol csak a kondenzációs hőjét adja le.

- a) Kondenzátor: A csövekben áramló hűtővíz belépő hőmérséklete 20°C, kilépő hőmérséklete 35°C (fajhő 4180 J/kgK, hővezetési tényező 0,635W/mK, sűrűség 1000 kg/m³, dinamikus viszkozitás 1 mPas). A gőzoldali hőátadási tényező 4800 W/m²K. a kondenzátorban 16 db 25/20-es, vas cső van. A vas hővezetési tényezője 58 W/mK. Milyen hosszú legyen a kondenzátor? (50p)

- b) Előmelegítő: Milyen hőmérsékletre lehet előmelegíteni a 20 °C-os tápot a 120 °C hőmérsékletű tömény oldattal ellenáramú hőcserélőben, ha a hőcserélőben a minimális hőfokkülönbség 5°C? Milyen hőmérsékletű a kilépő töményített oldat? (20p)

13. példa

Egy cső a csőben hőcserélő belső csövében ($d_{\text{külső}}/d_{\text{belső}}=34/30$ mm) óránként $2,7 \text{ m}^3$ glicerin oldatot ($\eta=1,8 \text{ mPas}$, $c_p=3,39 \text{ kJ/kgK}$, $\rho=1120 \text{ kg/m}^3$, $\lambda=0,285 \text{ W/mK}$) akarunk 80°C -ról 50°C -ra lehűteni. A hőcserélő külső csövében ($d_{\text{külső}}/d_{\text{belső}}=52/48$ mm) 14°C belépő hőmérsékletű hűtővíz áramlik. A hűtővíz kilépő hőmérséklete nem lehet 45°C -nál magasabb ($\eta=0,8 \text{ mPas}$, $c_p=4,18 \text{ kJ/kgK}$, $\rho=1000 \text{ kg/m}^3$, $\lambda=0,616 \text{ W/mK}$). Használhatja a síkfalra vonatkozó képleteket.

- Adja meg a minimális hűtővíz igényt! Mekkora ekkor a hűtővíz áramlási sebessége a csőben?
- Határozza meg a hőátbocsátási tényezőt, ha óránként $2,4 \text{ m}^3$ hűtővizet használunk fel. Mekkora ekkor a hűtővíz kilépő hőmérséklete?
- Milyen hosszú hőcserélőre van szükség, ha a hőátbocsátási tényezőt jó közelítéssel $1000 \text{ W/m}^2\text{K}$ -nek tekintjük? Határozza meg egyen- és ellenáramú esetre is!

Az egyes alkérdések egymástól függetlenül is megoldhatóak.